

U 69/2025 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta tietojenvaihtoa, avunantoa ja koulutusta koskevan toimintaohjelman perustamisesta euron suojaamiseksi rahanväärennykseltä kaudeksi 2028–2034 (Perikles V-ohjelma) sekä komission ehdotuksesta neuvoston asetukseksi ohjelman soveltamisen ulottamisesta muihin kuin osallistuviin jäsenvaltioihin (*Perikles V-ohjelma*)

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle Euroopan komission tekemät ehdotukset COM (2025) 461 ja COM (2025) 462 sekä ehdotuksista laadittu muistio.

Helsingissä 11.12.2025

Valtiovarainministeri Riikka Purra

Budjettineuvos Vesa Kulmala

**KOMISSIION EHDOTUS TIETOJENVAIHTOA, AVUNANTOA JA KOULUTUSTA
KOSKEVAN TOIMINTAOHJELMAN PERUSTAMISESTA EURON SUOJAAMISEKSI
RAHANVÄÄRENNYKSELTÄ KAUDEKSI 2028-2034 (PERIKLES V -OHJELMA) SEKÄ
KOMISSIION EHDOTUS NEUVOSTON ASETUKSEKSI OHJELMAN SOVELTAMISEN
ULOTTAMISESTA MUIHIN KUIN OSALLISTUVIIN JÄSENVALTIOIHIN**

1 Tausta

Komissio antoi 3.9.2025 ehdotuksensa euron suojaamista rahanväärennykseltä koskevasta Perikles V -ohjelmasta (COM (2025) 462, jäljempänä ”komission ehdotus”) sekä sen ulottamisesta muihin kuin osallistuviin jäsenvaltioihin (COM (2025) 461). Ehdotukset ovat osa komission uuden rahoituskehyskauden 2028–2034 säästöjen kokonaisuutta ja niiden käsittely neuvostossa ja Euroopan parlamentissa on käynnistynyt syksyllä 2025. Neuvoston petostentorjuntatyöryhmä vastaa neuvoston kannan laatisemisesta sekä neuvotteluista Euroopan parlamentin kanssa.

2 Pääasiallinen sisältö ja tavoitteet

2.1 Komission ehdotusten tausta

Perikles-ohjelma on tietojenvaihtoa, avunantoa ja koulutusta koskeva toimintaohjelma euron suojaamiseksi rahanväärennykseltä. Komission ehdotus koskee nykyisen Perikles IV -ohjelman jatkamista vuoden 2027 jälkeen. Komission ehdottamassa uudessa Perikles V -ohjelmassa on huomioitu myös mahdollinen tuleva digitaalinen euro ja sen suojaaminen. Nykyisestä ohjelmasta vuonna 2025 laadittu väliarviointi oli myönteinen ja se tuki ohjelman jatkamista myös uudella rahoituskehyskaudella. Komission ehdotuksen mukaan, kun euroa suojellaan väärentämiseltä, vahvistetaan kansalaisten ja yritysten luottamusta euron aitouteen, turvataan julkisen talouden vakautta ja rahoitusvakautta unionissa ja edistetään euron kansainvälistä käyttöä kaupankäynnissä, rahoituspalveluissa ja investoinneissa.

Komission mukaan euron luotettavuutta on suojeltava. Euron väärentäminen on todellinen ongelma unionille ja siihen kohdistuvat uhkat ovat edelleen merkittäviä. Vaikka vuosittain havaittujen väärennettyjen eurosetelien keskimääräinen määrä on pysynyt hallinnassa, jatkuvaa tarkkaavaisuutta vaaditaan. Korkealaatuisten väärennettyjen eurojen ja turvatekijöiden saatavuus internetissä ja ns. pimeässä verkossa lisääntyy. Lisäksi tietyissä kolmansissa valtioissa toimii väärentämiskeskustoja. Väärennöksistä on haittaa kansalaisille ja yrityksille taloudellisen tappion takia. Yleisemmin väärentäminen vaikuttaa euron asemaan laillisena maksuvälineenä sekä kansalaisten ja yritysten luottamukseen aitoja euroseteleitä ja -kolikoita kohtaan. Euroa on suojattu väärentämiseltä sen käyttöönotosta lähtien EU:n tasolla tähän tarkoitettu ohjelmalla.

Perikles V -ohjelman perustamista koskevan ehdotuksen rinnalla komissio on edellisten ohjelmakausien tapaan laatinut rinnakkaisen ehdotuksen ohjelman soveltamisen ulottamisesta muihin kuin euroalueen jäsenmaihin. Komissio perustelee ehdotustaan sillä, että saman tasoisen suojan varmistamiseksi koko unionin alueella olisi tärkeää, että myös ne jäsenmaat, jotka eivät

ole ottaneet euroa käyttöön, osallistuisivat aktiivisesti tiedonvaihtoon, henkilövaihtoon, avunantoon ja koulutukseen ohjelman puitteissa.

2.2 Ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet

Komission ehdotuksen sisältämät tavoitteet ja toimenpiteet vastaavat suurelta osin nykyistä Perikles IV-ohjelmaa. Euron väärentämisen torjunta on jatkuvaa toimintaa. Komission ehdotuksen tavoitteena on edelleen ehkäistä ja torjua rahanväärennystä ja siihen liittyviä petoksia. Ohjelmalla pyritään suojaamaan euron luotettavuutta. Tämä tapahtuu tukemalla jäsenvaltioiden toimenpiteitä sekä avustamalla toimivaltaisia kansallisia ja unionin viranomaisia, kun ne tekevät yhteistyötä keskenään ja komission kanssa. Yhteistyöhön otetaan tarvittaessa mukaan myös kolmansia maita ja kansainvälisiä järjestöjä. Komission ehdotuksessa on huomioitu myös mahdollinen tuleva digitaalinen euro ja sen suojaaminen sekä mahdolliset uhat ja mahdollisuudet, joita tekoälyn kehitys aiheuttaa.

Ehdotetun ohjelman rahoitusta voidaan käyttää muun muassa rahanväärentämisen ehkäisemiseen liittyvien tietojen jakamiseen (esimerkiksi seminaarien, koulutusten ja henkilöstövaihtojen kautta), tekniseen, tieteelliseen ja operatiiviseen avustamiseen, laitehankintoihin kolmansien valtioiden erikoistuneille viranomaisille sekä ohjelman hallinnoinnista aiheutuviin komission hallintomenoihin. Ohjelma parantaa tietojenvaihtoa, teknistä osaamista, institutionaalisia puitteita ja toimintavalmiuksia euron väärentämisen torjunnassa sekä EU:n jäsenvaltioissa että kolmansissa maissa. Ohjelman toimet ovat monikansallisia ja monialaisia. Yhteistyöllä pyritään mm. lisäämään väärennetyjen eurojen takavarikoita ja ehkäisemään rikollisjärjestöjen toimintaedellytyksiä. Perikles V -ohjelma toimeenpantaisiin synergiassa muiden unionin ohjelmien kanssa.

Ohjelman toimeenpano on joko komission suoran hallinnoinnin alaista tai välillisen hallinnoinnin alaista. Toimeenpano toteutetaan yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa. Lisäksi huomioidaan muiden toimivaltaiten toimielinten ja virastojen, erityisesti Euroopan keskuspankin ja Europolin, toteuttamat toimet.

Komissio esittää ohjelmalle 7 miljoonan euron rahoitusta. Tämä tarkoittaisi ehdotuksen perustelujen mukaan kunakin vuonna 1 miljoonan euron rahoitusta. Komission antamien tietojen mukaan ohjelmaan ehdotetaan maltillista lisäystä, joka suunnilleen kattaisi inflaation vaikutukset.

2.3 Pääasialliset muutokset nykyiseen ohjelmaan verrattuna

Seuraavaksi esitellään pääasialliset yhtäläisyydet ja muutokset nykyiseen Perikles IV -ohjelmaan verrattuna.

Se, millä tavoin ohjelman on tarkoitus toimia, on pysynyt pääsääntöisesti ennallaan. Avustuskelpoiset toimet voivat sisältää esimerkiksi teknistä apua, tietojen vaihtamista tapahtumien ja hankkeiden puitteissa tai väärennösten paljastamiseen liittyviä laitehankintoja. Jokainen jäsenvaltio on nimennyt ohjelman kannalta toimivaltaiset viranomaiset, jotka Suomen osalta ovat asetuksen (EY) N:o 1338/2001 2 (b) artiklan mukaan nimetyt viranomaiset: Keskusrikospoliisi ja Suomen Pankki.

Ohjelman tavoitteet on määritelty jonkin verran laajemmin kuin ennen, jotta voidaan huomioida mahdollisen tulevan digitaalisen euron suojeleminen sekä tekoälyn kehityksen vaikutukset. Ohjelman toteutustavoissa on uutena mahdollisuus välilliseen hallinnointiin varainhoitoasetuksen (asetus (EU, Euratom) 2024/2509) mukaisesti, samaan tapaan kuin on

muissa ehdotetuissa tulevan monivuotisen rahoituskehyn ohjelmissa. Perikles V -ohjelman rahoitustuki myönnetään varainhoitoasetuksen sallimassa muodossa mm. avustuksena, julkisena hankintana tai palkintona.

Toisin kuin nykyisessä Perikles IV -ohjelmassa, komission ehdotuksessa ei määritellä, mikä on yhteisrahoitusosuuden enimmäisprosentti avustuskelpoisista kustannuksista. Sen sijaan yhteisrahoitusosuus määritellään vuotuisissa työohjelmissa. Ohjelman rahoitus myönnetään joko rahoituksena, joka ei liity kustannuksiin, tai tarvittaessa yksinkertaistettuina kustannusvaihtoehtoina, samaan tapaan kuin on muissa tulevan monivuotisen rahoituskehyn ohjelmissa. Vain poikkeustapauksissa avustuksia voitaisiin myöntää tosiasiallisiin kustannuksiin perustuen.

Merkittävimmät muutokset komission ehdotuksessa koskevat tukikelpoisuutta, josta säädetään 8 artiklassa sekä asetuksen liitteessä. Ohjelman mahdolliset osallistujat ja mahdolliset rahoitettavat toimenpiteet on määritelty jonkin verran aiempaa laajemmin. Toisaalta Perikles V -ehdotuksesta on jätetty aiempaan verrattuna pois säännökset, jotka koskevat yhteisrahoitusta, säädösvallan siirtoa, valvontaa ja arviointia. Valvonnasta ja arvioinnista komissio on ehdottanut erillistä asetusta talousarvion menojen seurantaan ja tuloksellisuutta koskevan kehyn sekä unionin ohjelmia ja toimintaa koskevien muiden horisontaalisten sääntöjen vahvistamisesta (COM (2025) 545). Sitä sovelletaan kaikkiin MFF-ohjelmiin. Kyseisen asetuksen liitteessä ovat myös Perikles-ohjelmaa koskevat indikaattorit, jotka liittyvät tehokkaaseen julkiseen hallintoon. Komission mukaan sisällöllisesti indikaattorit ovat vastaavia kuin käynnissä olevassa Perikles IV-ohjelmassa.

3 EU-oikeuden mukainen oikeusperusta

Sopimus Euroopan unionin toiminnasta (SEUT) 133 artikla, joka koskee Perikles V -ohjelman perustamista euron suojaamiseksi rahanväärennykseltä. Euroopan parlamentti ja neuvosto päättävät asiasta yhteisesti tavanomaista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan.

Sopimus Euroopan unionin toiminnasta (SEUT) 352 artikla, joka koskee ehdotusta Perikles V -ohjelman soveltamisen laajentamisesta koskemaan jäsenvaltioita, joiden rahayksikkö ei ole euro. Neuvosto päättää asiasta yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

4 Ehdotuksen vaikutukset ja suhde Suomen lainsäädäntöön ml. Ahvenanmaan asema

Komission ehdotuksen 3 artiklan mukaan Perikles V -ohjelmalle osoitetaan 7 miljoonan euron rahoitus (vuoden 2025 hinnoin). Suomen laskennallinen maksuosuus ohjelmaan ohjelmakaudella 2028–2034 on 100 000 euroa. Nykyisellä rahoituskehyskaudella 2021–2027 Suomi on hakenut ja saanut rahoitusta noin 46 600 euroa. Kyseessä on kilpailtu rahoitus, minkä vuoksi on vaikeaa arvioida Suomen saantoa tulevalla rahoituskehyskaudella.

Lisäksi komission ehdotuksen 4 artiklan mukaan jäsenvaltiot, unionin toimielimet, elimet ja virastot, kolmannet valtiot, kansainväliset järjestöt, kansainväliset rahoituslaitokset tai muut kolmannet tahot voisivat halutessaan tehdä lisäsuorituksia ohjelman hyväksi. Tällaiset mahdolliset lisäsuoritukset katsottaisiin käyttötarkoitukseensa sidotuiksi tuloiksi. Komission ehdotuksessa mahdollistetaan vielä se, että jäsenvaltio voisi siirtää jaetun hallinnoinnin alaisia varoja (ns. NRPP-ohjelmasta) Perikles-ohjelman hyväksi.

Perikles V -ohjelmaan ei sisältyisi pakollista kansallista rahoitusosuutta, mutta jäsenvaltioiden viranomaiset ja muut kumppanit voisivat osallistua hankkeisiin omien toimintamenojensa puitteissa. Suomalaiset asiantuntijat voivat osallistua ohjelman rahoittamaan yhteistyöhön, koulutukseen ja tiedonvaihtoon. Ohjelmalla edistetään eurooppalaisen tason tavoitteita yhteisvaluutta euron suojaamiseksi väärennöksiltä.

Ehdotuksilla ei ole vaikutusta kansalliseen lainsäädäntöön tai Ahvenanmaan asemaan.

5 Ehdotuksen kansallinen käsittely ja käsittely EU:ssa

U-kirjelmä on valmisteltu valtiovarainministeriössä sekä käsitelty budjetti- ja hallintoasioiden EU-jaostossa (EU 34) 9.10.2025 sekä MFF-johtoryhmässä 16.10.2025.

Komission ehdotus on esitelty neuvoston petostentorjuntatyöryhmässä syyskuussa 2025. Käsittely jatkuu petostentorjuntatyöryhmässä syksyllä 2025.

Euroopan parlamentissa asian käsittelystä vastaava valiokunta ei ole vielä tiedossa.

Euroopan keskuspankki (EKP) antaa komission ehdotuksesta lausuntonsa neuvostolle ja Euroopan parlamentille.

Monivuotisen rahoituskehityksen tiedonannosta on annettu eduskunnalle E-kirje 19.9.2025 (E 73/2025).

6 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto tukee komission tavoitteita euron suojaamiseksi rahanväärennykseltä ja pyrkimystä kehittää säännöllistä yhteistyötä tietojenvaihdon, avunannon ja koulutuksen kautta jäsenvaltioiden ja unionin tason toimivaltaisten viranomaisten välille.

Valtioneuvosto voi hyväksyä tätä tarkoitusta varten perustetun Perikles-ohjelman jatkamisen vuosille 2028–2034. Lisäksi valtioneuvosto voi hyväksyä ohjelman ulottamisen koskemaan myös euroalueen ulkopuolisia jäsenvaltioita yhdenmukaisten toimenpiteiden varmistamiseksi koko unionin alueella. Myös rahoitustuen käyttö kolmansissa maissa on perusteltua ottaen huomioon nykyisestä ohjelmasta saadut myönteiset tulokset.

Valtioneuvosto katsoo, että ohjelman toimenpiteet ja rahoitusta koskevat säännöt tulisi määritellä asetuksessa riittävän selkeästi.

Komission ehdotusten rahoituksen mitoitukseen otetaan erikseen kantaa osana rahoituskehysneuvottelujen kokonaisuutta.